

Kirsi Pehkonen

UNIKOITA JA
UNELMIA
JYLHÄSALMELLA

KARISTO
HÄMEENLINNA

© Kirsi Pehkonen ja Karisto /Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46502-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

1

Jenni antoi tummanharmaan taksin liukua lossin keskijonon eturiviin ja moottorin sammua. Hän nosti aurinkolasit otsalle ja veti syvään henkeä. Tässä sitä nyt oltiin. Koskaan enää hän ei lähtisi Korkealan rivarikodista ajelemaan Jylhäsalmele lapsuuskotiin, isän taksia noutamaan tai muuten vain pistäytymään. Jylhäsalmi olisi nyt hänen tukikohtansa, kun yhteistä kotia Rassen kanssa ei enää ollut. Tai oli rivitalo yhä tukevasti pystyssä Korkeamäellä ja valoisa kolmio paikoillaan. Mutta Jenni ei enää olisi siellä, eivätkä hänen tavaransa.

Lossi jyrähti, musta savu pöllähti korkeasta piipusta häikäisevän siniselle keskikesän taivaalle ja taksiauto tärähti, kun alus nytkähti liikkeelle. Jenni nosti katseensa tausta-peiliin ja käänsi sitä itseensä päin. Ruskeat silmät katsoivat hämmentyneinä takaisin, mikä tuo ryppy kulmakarvojen välissä oli, ja tummanruskeat, melkein mustat hiukset liimautuivat kalloon hikisinä suortuvina. Olipa varsin hemaiseva näky! Hän käänsi peilin takaisin oikeaan asentoon, paremmat maisemat takanapäin.

Takaikkunasta näkyi tosin vain vähän sen yläreunaa. Taksin takapenkki oli miltei kattoon asti lastattu pahvilaatikoilla, kasseilla ja nyssäköillä. Myös peräkontti oli

täynnä tavaraa ja etupenkin turvavyö piteli kiinni kolmea isoa viherkasviruukkua. Taksikyytiin mahtui miltei koko omaisuus, Jenni hymähti itsekseen. Eipä ollut paljoa, millä kehuskella.

Viimeiset kimpsut ja kampsut hän oli tunkenut autoon järkevästä pakkausjärjestyksestä piittaamatta, kunhan sai lähdön hoidetuksi nopeasti loppuun. Hän oli jättänyt Rasselille avaimet keittiönpöydälle. Posti oli käännetty ja osoitteenmuutosilmoitus tehty. Ei se sen monimutkaisempaa ollut.

Jenni oli jo aamupäivällä ajanut yhden kierroksen Korkealasta Jylhäsalmelle peräkärryn kanssa, koska lempinonjatuoli, kukkatasot ja työpöytä eivät mahtuneet henkilöautoon. Mutta yhdessä hankitut sohva, parisänky, keittiön pöytä ja muut tavarat saivat jäädä Rasselille. Mihin Jenni ne laittaisi ja mitä varten? Kun ei yhtään tiennyt, mihin seuraavaksi suunnistaisi. Hän antaisi pölyn laskeutua ja asustelisi jonkin aikaa vanhempiansa luona kotona Jylhäsalmella.

Lossin ramppi laskeutui taksin keulan edessä, keltapuna-raidallinen puomi nousi ja vihreä merkkivalo syttyi. Jenni ajoi jonon etummaisena rauhallisesti tukevalle maalle. Juuri ennen koivurivistön välistä Lossikahvila Lossarille kääntyvää tienhaaraa hän hoksasi tutun auton kahvilan pihalla ja napautti vilkun päälle. Kampeilla ei ollut tulipalohoppu, eikä isän taksillakaan kiirettä ajoon. Se oli joutanut hyvin hänelle iltapäiväksi tavarannoutoon.

Jenni pysäköi taksin vihreän farmariauton viereen ja napsautti avaimesta ovet lukkoon. Takseja ei koskaan kannattanut jättää lukitsematta, vaikka hänen käytetyt vaatteensa ja tuuheat viherkasvinsa tuskin ketään pitkä-

kyntistä kiinnostaisivat. Eikä vaatevarkaita Jylhäsalmella muutenkaan tarvinnut pelätä. Miksi viedä jonkun toisen vanha riepu, kun omistaja tunnistaisi sen kumminkin pian ottajan päältä?

Helteisessä heinäkuun iltapäivässä lossikahvila kukoisti. Punamullatut hirsiseinät, valkoisina hohtavat ikkunanpuitteet ja aavistuksen sammaloitunut tiilikatto olivat yhtä idyllisiä kuin aina. Etuoven molemmin puolin roikkuivat ampelit, joiden valkoiset lumihiutaleet, violetit miljookakellot ja aniliininpunaiset rautayrtit kurottelivat rön-syillään maata kohti. Kukkalaatikoissa valkoiset marketat ja kirkkaanpunaiset kesäneilikat kasvoivat toinen toisensa lomassa.

Lossarin tiskiltä leijaileva kahvintuoksu herätti Jennin huomaamaan, ettei hän ollut muistanut syödä koko päivänä mitään järjellistä. Kaikki keskittyminen oli mennyt viimeisten tavaroiden haalimiseen ja sen miettimiseen, mitä ottaisi, mitä jättäisi. Toisaalta hän ei halunnut työntää Rasselte vaivoiksi tavaroita, joista mies joutuisi puolestaan valkkaamaan käyttäkö vai laittaako pois. Kompromissien teko oli yllättävän vaikeaa, kun ei ollut ketään, kenen kanssa neuvotella. Ottaako ainoa kunnollinen leivontakulho vai jättääkö Rasselte? Periaatteessa se oli yhteisesti joululahjaksi saatu, käytännössä vain Jennin käyttämä. Heittäisikö Rasse punaisen muovikulhon pois, jos se jäisi keittiönkaappiin?

Jenni pyörähti myyntitiskin kautta, tervehti ystävällisesti mutta lyhyesti Lossarin Sirkan, koska ei halunnut juuri nyt ryhtyä kertomaan kuulumisistaan tarkemmin. Muuttotieto tavoittaisi Lossarin kyllä ennen pitkää. Luultavasti varsin pian. Ehkä jo hänen jalanjäljissään. Hän nosti tarjottimensa ja kiirehti isoista avoimista pariovista ulkoterasille,

jossa häntä ensimmäisenä tervehti lämmin järvituuli.

Inkeri huomasi hänet, tunki ison lusikallisen kasvispiirasta suuhunsa, heilautti kättä ja hymyili.

– Tulitko taksilla?

Jenni nyökkäsi, liittyi seuraan aurinkovarjon alle ja haukkasi jo ennen alas istahtamista ison palan muhkeasta pitsasämpylästä.

– Ajoikeikalla? Inkku jatkoi.

Jenni pudisti päätään, suu täynnä.

Inkku nosti kulmiaan kysyvästi, mutta ei unohtanut piirastaan, joka hupeni lautaselta nopeaan tahtiin. Jenni arvasi, ettei myöskään kesäeläinlääkärinä työskentelevä ystävä ollut ehtinyt kunnolla syödä kiitäessään eläinlääkintäautolla pitkin sivukylien hiekkateitä maatilalta toiselle.

Kun Inkeri oli lähtenyt Helsinkiin opiskelemaan eläinlääkäriksi, meni monta vuotta, jolloin lapsuusystävät näkivät toisiaan vain harvoin. Mutta kun Inkku oli palannut kesäksi kotikylälle töihin, he olivat jatkaneet siitä, mihin olivat vuosia sitten jääneet. Aivan kuin edellisestä tapaamisesta olisi ollut vain muutama yö.

– Hain loput kamat, Jenni sai sanottua nieleskelyn välissä. – Nyt on kaikki.

Inkku vakavoitui ja nyökkäsi. Jenni oli puhunut hänen kanssaan aikeistaan viikko pari sitten, muttei vielä silloin osannut aavistaa, kuinka nopeasti ne toteuttaisi.

– Mitäs Rasse? Inkku kysyi. – Kun kerroit.

Jenni palautti mieleensä illan, kun Rasmus oli tullut kalalta, tyhjin tuomisin. Oli tilanteesta jo aiemminkin vähän keskusteltu, tai lähinnä Jenni oli keskustellut.

– Sanoi vaan, että tehdään sitten niin, Jenni sanoi.
– Siinä se.

Hetken Jenni oli miettinyt, mitä hän olisi tehnyt, jos Rasse olisi pyytämällä pyytänyt ja anonut häntä jäämään. Jos mies olisi puhunut lempeitä sanoja ja muistuttanut kai-kista niistä hauskoista hetkistä ja mukavista vuosista, joita heillä oli ollut. Mutta Rasse ei tehnyt niin, joten Jennin ei tarvinnut miettiä vaihtoehtoa edes teoriassa. Kaikki meni kätevästi ja sujuvasti, niin kuin heillä aina oli mennyt. Asiat lutviutuivat omalla painollaan.

Jenni sysäsi nopeasti syrjään pienen pistelyn omatunnon-
laan. Entä jos se tasainen ja latte yhteiselo oli juuri sitä, mitä Rasse elämältään kaipasi? Rasse ei ollut valittanut, maleksi vain elämään eteenpäin. Jenni kaipasi yhdessäololta jotain enemmän. Säihkettä ja kipinöitä, tai edes jotain, mikä tuntuisi muulta kuin aina vain samassa haaleassa lie-
messä lillumiselta.

– No nyt voit ainakin toteuttaa kaikkia sinun suunnitelmia ja unelmia, Inkku mongersi suupielestään, Sirkan herkkuja nieleskellen.

– Niinpä kai. Kunhan nyt ensin saan petipaikan sijattua, että on, mihin pääätä kallistaa. Yhtään miehenkõirilästä en aio ottaa vaivoiksi, se on varma.

– Periaatteesta?

– Periaatteesta. Teoriassa ja käytännössä.

Mitä unelmia hänellä oli ollut? Lapsena oli Inkun kanssa haaveiltu yhteisestä kirja- ja kukkakaupasta ja kanalasta, joita hoidettaisiin vuoropäivinä. Oli piirretty suunnitelmia ja harjoiteltu haaleanlämpimien munien keräämistä Jennin mummon kanalassa. Mutta ne olivat lapsuushaaveita, eikä Jenni enää muistanut, mistä oli teininä haaveillut. Elämä oli mennyt eteenpäin, hän oli tarttunut helposti tavoitettavaan lähihoitajan opiskelupaikkaan, lopsahtunut työhön ja

toiseenkin. Kaikki vain tapahtui, eikä hän osannut kyseenalaistaa mitään.

– Meidän vanhalle puolelle mahtuu edelleen, Inkku tarjosi. – On hyvin tilaa meille molemmille.

– Juu tiedetään. Mutta menen nyt kotiin kumminkin.

Inkku asui kesän ajan Jennin vanhempien naapurissa lapsuuskotinsa Leppälammin vanhalla puolella, pihapiirin rintamamiestalossa. Järjestely oli kätevä, kun Inkun työajat olivat milloin mitäkin ympäri vuorokauden. Jenni ei kuitenkaan halunnut mennä sotkemaan Inkun kiireitä, vaikka yhdessä asustaminen olisi varmasti ollut hilpeää. Sitä paitsi Inkulle oli kesän aikana ilmaantunut muitakin kuin työkiireitä, muuan toinen yövieras. Jenni ei halunnut tunkea siihen väliin häiritsemään.

Jenni vilkaisi ympärilleen Lossarin ulkoterasseille. Edellivuonna tehty laajennusosa näytti aina vain viihtyisämmältä. Puista kulkusiltaa pitkin pääsi kivenlohkareiden lomaan rakennetuille terassitasoille. Kaiken keskellä oli kookas vanha pihlaja, jonka monihaaraista paksua runkoa kiersi pyöreä selkänøjällinen penkki. Se näytti silläkin hetkellä olevan lapsiperheiden suosiossa, sillä nuori perheenäiti yritti parhaillaan pontevasti estää jälkikasvuun kiipeämästä penkiltä pihlajan vahvoille haaraisille oksille. Auringonpaah-teessa tuoksui kesä, tuuli ja järvi.

Inkun ja Jennin naapuripöydässä oli koolla perinteikäs Lossarin iltapäiväparlamentti. Tosin paikalla olivat vain herrat Kutvos-Pena ja Varstala, jotka istuivat tuoppiensa ääressä ihmeen hiljaisina. Molemmat tuijottivat yrmeinä jonnekin kaukaisuuteen, olisiko tullut maailmaa parantaessa erimielisyyttä. Iänikuinen lierihattu päässään istuvan Varstalan kanssa se ei ollut kovin vaikeaa, sen Jenni tiesi kokemuksesta.

Samassa molempien mököttäjien katseet käännähtivät lasioville ja ahavoituneille kasvoille kohosi hämmästyks. Jenni kääntyi katsomaan, mikä näky herätti äijät noin ärhäkästi iltapäivän kaljakoomasta.

Pariovista astui tuoppi kourassa terassille laiha harmaa-hapsinen mies flanelliruutupaidassa, pysähtyi ja silmäili hämmentyneenä ympärilleen.

– Sepe! Kutvonen huudahti. – Tänne, tänne, tuu tänne!

Se oli Kala-Sepe, joka käveli helpottuneen oloisena tut-tujen kavereiden pöytään ja istahti Kutvosta vastapäätä.

– No näkkööhän sitä sinuakkii, Kutvonen nyökkäsi Sepelle. – Mihinkäs sinä Varpun jätit?

– Vae joko tuli rypyjä teijännii rakkauteen? Varstala muikisteli ja kuulosti aivan siltä kuin se olisi väistämätön vaihe.

Kala-Sepe hymähteli hämillään toisten kommenteille.

– Eikä kun alako käyvä aeka pitkäks. Kun Varpu on työ-reissussa.

– Nii lähit tuopille?

– Nii. Pitkästä aekoo.

Kala-Sepe oli aiemmin kuulunut Lossarin ukkojen vakiokööriin. Etenkin Kutvos-Penan kanssa he olivat olleet lossikahvilan iltapäivän säännöllinen kaljakaksikko. Monet kyläläiset ja mökkiläiset osasivat kysyä innokkaalta ja taitavalta kalamieheltä Sepeltä milloin kuhaa tai muikkua, milloin ahventa, haukea tai lahnaa, aina pyyntikauden mukaan.

Jenni tiesi, että Sepe oli ollut hamassa nuoruudessaan naimisissa, hänen poikansa oli jo aikamies ja asui jossain muualla. Niin pitkälle kuin Jenni muisti, Sepe oli kuitenkin asunut kotitilallaan Viitalassa kaksin äitinsä Eetlan

kanssa. Mutta vain reilu vuosi takaperin kevättalvella Viitalan Eetla oli menehtynyt pitkän sairauden uuvuttamana. Kaunis siunaustilaisuus oli pidetty Jylhäsalmen kappelissa kirkkaana maaliskuisena pakkasaamuna. Jenni oli ollut paikalla isänsä ja äitinsä kanssa, niin kuin moni muukin jylhäselmeläinen.

Kyläläisille oli tullut hienoisena yllätyksenä se, että Sepe ja Eetla-äidin saattohoitajana heidän kotonaan Viitalassa työskennellyt Varpu olivat jossain rakosessa löytäneet toisensa ja mennä paukauttivat jo samana juhannuksena naimisiin, melko vanhoilla päivillään. Sen jälkeen Kala-Sepe oli piipahtanut Lossarilla harvemmin, lähinnä Varpun kanssa, eikä suinkaan tuopillisilla.

Kala-Sepe hörppäsi hartaana pitkän siivun huurteista juomaa.

- No misseekä kaakana se Varpu on? Varstala kysyi.
- Kun ihan kaljalle pääsit karkoomaan.
- Espanjassa.
- Espanjassa asti? Kutvonen veti olutta henkeensä ja yskähteli. – Siellä suakka suattelemassa? Miten se sinne asti män?

– Lentokonneella, Sepe totesi. – Tietennii. Lähti hoijet-tavan matkaan.

- Viimeselle matkalle? Kutvonen tarkensi.
- Niinhän se aena, viimeselle matkalle. Toiseks viimeinen matka sillä asiakkaalla oli varmaan justiin sinne Espanjaan.

Jenni seurasi sivusilmällä, kuinka äijät hiljentyivät. Pysähtyivätkö peräti pohtimaan elämän ja matkailun rajal-lisuutta. Varpun ammatti potilaan kotona työskentelevänä saattohoitajana ei kai usein vienyt häntä ulkomaille saakka. Mutta siinä ammatissa sai varautua kaikenlaiseen.

Inkun molemmat lautaset ja kuppi olivat tyhjentyneet ja hän alkoi tehdä lähtöä.

– Toiselle puolelle pitäjää pitäisi vielä ajella, Inkku huokaisi.

Jenni laittoi tyytyväisenä merkille, ettei Inkku näyttänyt enää niin väsyneeltä kuin alkukesällä. Väri oli palannut poskille ja olemuksessa oli jälleen inkkumaista tarmoa. Jenni oli välillä ollut todella huolissaan lapsuusystävänsä voimista.

– Ja minun pitäisi ajella kottiin, Jenni sanoi. – Maitojunalla takaisin isin ja äitin hoiviin.

– Ei kai kun taksilla, Inkku naurahti. – Siinä on aika iso ero.

He kulkivat peräkanaa terassilta sisälle kahvilan tupaan. Sirkka huomasi heidät ja kiiruhti kassakoneen takaa vaihkaa Jennin luo.

– Ootko taksilla ajossa? Sirkka kuiskasi.

Hän oli epäilemättä huomannut Väätäisen taksin kahvilan parkkipaikalla.

– Taksilla juu, mutta omalla asialla, Jenni vastasi. – Kuinka niin?

– Olis taas yks Tolvanen vailla kyytiä, Sirkka nyökkäsi pienen kahvilan nurkkaan päin. – Ei sitä viihtis tiälläkään koko päevee nukkumassa pittää.

Nurkkapöydän tuolilla istuja oli valahtanut nojaamaan vanhaa hirsiseinää vasten, silmät kiinni ja suu puoliksi raollaan, umpiunessa. Päässä kulahtanut urheiluseurapipo, jaloissa polvesta pussittavat ja lahkeenhelmasta repsottavat verkkarit. Pöydällä ei ollut yhtään kuppia tai tuoppia, Sirkka oli tainnut raivata ne pois aikaa sitten. Vaikka Tolvaselle kalja maistui, Jennistä tuntui hiukan oudolta, että

mies olisi suorastaan sammunut. Tolvasen harjoittelulla ja kokemuksella siihen olisi pitänyt kiskoa kaljaa melkoinen määrä ja varsin joutuisasti. Eikä Sirkka suostunut voimajuomaa siihen tahtiin myymään kenellekään. Hänen kahvilassaan ei tissuttelu helposti kehittynyt häiriöjuopotteluksi asti.

– Ei se sammunut ole, Sirkka sanoi hiljaa, aivan kuin olisi arvannut Jennin ajatukset. – Varmaan nukkuu vuan. Mutta ei sen petipaekka tiällä voi yhtenäen olla. Vielä mänäkesänä se suatto alakaa huutelemaan hävyttömyyksiä, jos otti yhen kaljan liikoo. Nyt se ei kun töröttää tuppi-suuna.

– Mutta en minä ole ajossa, mulla on muuttokuorma autossa, Jenni lipsautti ennen kuin muisti, ettei ollut aikunut kertoa siitä vielä.

Sirkka ei hoksannut tarttua muuttouutiseen, kun muut käytännön asiat puskiivat edelle.

– Eikö yks tuommonen rutjake johonnii rakoseen mahu? Jos vuan kävisit kottiisa heittämässä?

Inkku pyöräytti Jennille silmiään osaaottavasti ja kiiruhti keskeltä neuvonpitoa ulos tummanvihreälle farmariautolle. Eläinlääkäri ei voinut jäädä odottelemaan kyläläisten kyytiöngelmien ratkomista, kun jossain odotti nelijalkainen potilas vailla hoitoa.

Jennin teki mieli sanoa ei, mutta toisaalta miksipä ei. Jos vain autoon mahtuisi. Sirkka tuli kaveriksi nostelemaan viherkasveja etuistuimelta ja jalkatilasta. Osan he saivat survottua takapenkin tavaroiden sekaan, osa ruukuista jäi odottamaan pihahiekalle auton viereen.

Jenni kaiveli puhelimensa kirjavansinisestä olkalaukusta, joka oli ommeltu vanhoista farkuista, ja vilkaisi, näkyisikö

viestiä Rasselta. Ei ollut, miksi olisikaan, ja tuskin tulisi. Heidän asiansa oli loppuun käsitelty. Hän sujautti puhelimien takaisin laukkuun ja nojaili kärsimättömänä taksiin. Tolvasta ei ilmeisesti ihan sekunnissa saanut hereille.

Kahvilasta pelmahti ulos se samainen lapsiperhe, jonka muksut olivat olleet kiinnostuneita kiipeilystä pihlajanoksilla. Vanhemmat hoputtivat lapset tila-autoon ja se suuntasi kohti lossia.

Perheuton jättämälle tyhjälle paikalle ajoi saman tien sivulaukuilla varustettu oranssi ja musta moottoripyörä. Lossari oli joka kesä varsin suosittu motoristien taukopaikka. Jenni miltei kuuli nahkatakkin natinan, kun ajaja nousi satulasta ja venytteli jäseniään. Kypärän visiirin taakse kätkeytyvä katse viivähti hetken taksissa. Kaipaa siinä oli satunnaiselle moottoripyöräilijälle hiukan tuijotettavaa. Taksiauto etuovet levällään, takaosa täynnä kuin siirtolaisvankkurit, vieressä sekalainen rykelmä kukkaruukkuja hiekalla ja epäilemättä varsin voipuneen näköinen kuljettaja nojailemassa taksinkatonpieleen. Likaantuneissa virttyneissä trikoissa ja nuhjaantuneessa paidassa, tukka pölypalleroiden koristamana ja naama hiessä.

Jenni käänsi selkensä kahvilaan harppovalle motoristille ja huokaisi. Ei hän toisten mielipiteistä sinänsä välittänyt, mutta olipa silti lystikästä seisokella täällä näin edustavana. Saisi Tolvanen herätä, jotta hän pääsisi eteenpäin, pois olemasta kaiken kansan ihmeteltävänä.

Sirkka tuli kahvilasta unentokkurainen Tolvanen mukanaan. Mies ei osannut tai jaksanut laittaa edes hanttiin, kun Sirkka istutti hänet taksin etupenkille ja Jenni lastasi miehen syliin kolme viherkasviruukkuja. Jenni kiepautti miehelle vielä turvavyön ja vannotti pitämään tiukasti

kiinni ruukuista. Tolvanen nyökytteli, mutta silmät luppasivat ja Jenni saattoi vain toivoa, että viesti meni perille.

– Otatko perillä Tolvaselta maksun? Sirkka kysyi. – Vae maksanko minä kun kerran kyyvinnii tilasin?

– Ei tarvitse. Tämä menee muuttokuorman kyljessä. Katonpahan samalla, että pääsee hengissä kottiinsa asti.

– Saatana nii, Tolvanen havahtui hereille.

Mies vilkuili taksin etupenkillä ympärilleen kuin ei olisi tajunnut, miten siihen oli joutunut, eikä varmaan tajunnutkaan, ja verestävät silmät lupsahtivat uudelleen kiinni.

Jenni istahti ajanpaikalle ja vilkaisi vieressään nuokkuvaa Tolvasta. Mies ei tosiaan vaikuttanut humalaiselta, pikemminkin uupuneelta. Vanhan verryttelypusakan hihat puristuivat tiukasti ruukkujen ympärille, ainakin toistaiseksi.

Tämähän meni hienosti, Jenni tuumi. Lähti yhden äijän luota ja sai heti kyytiinsä toisen. Suoraan lennosta. Ja laatu sen kun tiivistyy.

2

Jennin lapsuuskodin Leppäkummun pihassa kukkapenkien perennat olivat parhaassa keskikesän kukoistuksessa. Pöyheä vehreys ja hehkuvaniloiset värit näyttivät voimistuvan päivä päivältä auringonpaisteen voimalla sekä Tea-äidin huolekkaan hoidon, lannoituksen ja kastelun ansiosta. Talon etupihalla oli säilytetty toimintakuntoisena vanha pumppukaivo, josta saattoi nostaa kasteluvettä mielin määrin.

Yksikerroksinen vaaleansiniseksi maalattu puutalo oli rakennettu vanhan Leppäkummun päärakennuksen piha-piiriin ennen Jennin syntymää. Tilan navetta oli purettu kauan sitten pois, siitä muistutti enää vain yhden perennan komea kivijalkareunus. Myös vanha päärakennus oli purettu ja sen paikalle oli noussut uusi varasto-, huolto- ja tallirakennus kolmelle autolle.

Äiti tuli pyytämättä auttamaan muuttokuorman tyhjentämisessä. Tea Väätäinen työskenteli sairaanhoitajana samalla vuodeosastolla, jossa Jenni kävi heittämissä lähihoitajana keikkaa, silloin kun tarvetta oli. Yleensä oli useamman kerran viikossa. Osastonhoitaja oli kyllä kysynyt Jenniltä kiinnostusta vakipaikkaan, mutta aikansa kiemurreltuaan hän oli todennut, että ehkä keikkailu sopi

hänelle paremmin. Kunnes hän päättäisi, mihin ryhtyisi isona. Sellaista päätöstä tai isoksi kasvamisen hetkeä ei vain vielä ollut tullut.

– Viherkasvit vois viii kesän ajaksi aitanpäätyyn tuuletummaan, eikö vuan? äiti kysyi.

– Takapihalla ne oli Korkealassakin, Jenni nyökkäsi.

– Ulkoilmassa keväästä asti.

– Liinavaatteet pärjää aitassa?

– Minä vien, Jenni sanoi. – Pari pyyhettä voisin ottaa sisälle.

Jenni heitti olalle ison kestokassin täynnä lakanoita ja tyynyliinoja ja kantoi käsissään pyyhepahvilaatikkaa. Niitä oli ehtinyt kertyä paljon, osan saisi karsia pois. Inkun äidille kelpasi loputtomasti matonkuteita, sinne päätyisi kohtalaisyksinkokoinen pino.

Kun liinavaatteet olivat löytäneet aitasta väliaikaisen paikan, Jenni katseli aitan portaalta tuttua maisemaa. Pihasauna, betoniin upotetuilla kivenlohkareilla reunustetut kukkapenkit, isot koivut, joiden oksissa oli pikkutyttöinä ollut monta eri kiikkua kiikuttavana veljien kanssa, ja tietysti naapurin Inkerin kanssa. Vaaleankeltainen isän rakentama leikkimökki, jossa oli Inkun kanssa leikitty tuhannet leikit. Kaksikerroksinen aitta veti uskomattomat määrät tavaraa sisäänsä. Jennin mummu asui vanhassa talossa ukin jo mentyä pilven päälle. Mummua ei enää ollut, eikä mummun taloakaan. Eikä mummun kanalaa paikalla, jossa nyt oli autonpesupaikka.

Kotona Leppäkummussa oleminen ei sinänsä tuntunut kummalliselta. Rassen kanssa asuessa hän oli käynyt täällä suunnilleen joka viikko. Oikeastaan montakin kertaa viikossa, silloin kun piti tuoda tai viedä taksia, vuoronvaihdossa.

Mutta tämä kerta oli tietysti erilainen. Hän tuli tänne asumaan, takaisin isin ja äidin helmoihin. Se tuntui oudolta. Ei niin, ettäkö hänellä olisi huonot välit Arvi-isän ja Tea-äidin kanssa. Mutta kun oli kerran kotoa pois muuttanut, luullakseen aikuistunut ja elänyt omaa elämäänsä, omilla rahoilla, omassa huushollissa. Vaan kaipa yksi kesä menisi vaikka lipputangon nokassa.

Mitä tämän vielä keskeneräisen kesän jälkeen seuraisi, siitä hänellä ei ollut aavistusta. Joku uusi suunta pitäisi elämässä ottaa. Etsiä kiinnostava opiskelupaikka tai hankkiutua töihin jonnekin muualle tai kenties vain vaihtaa maisemaa. Mutta itsekseen se tuntui vähän nuljulta. Mennä vieraalle paikkakunnalle, esimerkiksi vieraaseen sairaalaan ja toivoa, että työporukka on suht oookoo, asunto siedettävä ja samanhenkisiä kavereita löydettävissä. Siinä oli aika monta epäonnistumisen mahdollisuutta.

Jenni huomasi ajatuksissaan kävelleensä menneen päivän lämpöä hohkavaa vanhaa peltotietä pitkin pienelle kummulle, jolta aukeni näköala metsien ympäröimille pelloille. Se ei ollut suurensuuri peltoaukea, mutta maaperä oli hyvä. Nykyään pellot olivat vuokralla Linnolehdon maitoyhtymällä, isä ei enää ollenkaan tehnyt maanviljelyshommia.

Niittykukat kohottelivat varsiaan kohti aurinkoa peltotien pientareilla, kesä tuoksui heinille, hiekalle ja auringolle. Kirkkaanvalkoisina kukkivia päiväkakkaroita, violetteja harakankelloja, aniliinia puna-ailakkia, punaista ja valkoista apilaa, muiden varsiin hennoilla kärhöillään tarrautuvaa hiirenvirnaa. Jenni napsi kulkiessaan hajamielisesti käteensä tienvieruskukkia, asetteli niitä ajatuksissaan toistensa lomaan ja pysähtyi kummun korkeimmalle kohdalle katselemaan auringonvalossa kylpevää ohrapeltoa. Vilja alkoi jo

tuleentua vaaleanvihreästä kohti kypsää kullankeltaisuutta.

Oliko niin, että vain luuserit jäivät kotipaikkakunnalle notkumaan? Kun eivät muuhun pystyneet tai muuta osanneet? Siksikö hänkin täällä edelleen kuhkasi? Pitäisikö vain riuhtaista itsensä irti? Jos, niin minne, ja mitä hän sillä saavuttaisi?

Jenni kääntyi takaisin kotitaloa kohti. Hän ujutti kimpun puolentusinaa nurmipuntarpäätä ohuen mutta napakan vartensa päässä. Ne sojottivat hauskoina patukoina tasaiseksi puolipalloksi muotoutuneen kimpun yläpuolella. Ennen pihaan saapumista Jenni pysähtyi vielä poimimaan varjopaikasta tiheälehtisempää hiirenvirnaa ja reunusti sillä kimpun ympäriinsä tuuheaksi. Autotallin päädyn pihavarastossa oli äidin istutuspöytä, jonka ääressä hän leikkasi varret lyhyemmiksi ja sujautti varsinipun ympärille haalistuneen kuminauhan. Hän otti hyllyriviltä lasipurkin, täytti sen vedellä ja asetti kimpun siihen.

Millaisen määrän hän olikaan elämänsä aikana kerännyt niittykukkakimppuja, pikkulikasta asti. Tea-äiti oli vain tyynesti todennut, että aina on tilaa vielä yhdelle kukkimpulle. Kyllä heillä niitä sitten aina olikin, äiti keräili kukkapenkeistä ja Jenni kantoi metsistä, niityiltä ja pien-tareilta. Se oli edelleen rauhoittava ja iloa tuottava, suoraan terapeuttinen askare. Sai käyttää käsiä, silmiä ja päätä, asetella kukat ja lehdet muotoon, joka lopulta kuitenkin yllätti tekijänsä. Päälle päätteeksi valmiin kimpun kauneudesta sai nauttia monta päivää, viikonkin.

Melkein kuin itsestään kerääntynyt monivärinen pien-narkukkapörhellys pääsisi koristamaan keittiön ikkunaa.

Jenni huuhteli hampaansa, laittoi hammasharjan hammas-

mukiin ja mukin sille samalle kylppäriin hyllylle, jossa se oli ollut lapsesta saakka. Iltapesun päätteeksi hän ilmeili soikealle kylppäriinpeilille. Se ilmeili takaisin. Pikkutyttöä oli pitänyt hyppiä, jos halusi nähdä edes vilauksen naamas-taan peilistä lavuaarin yllä. Nyt ei tarvinnut, mutta täällä oltiin taas.

Oli kai se melkoista takapakkia palata takaisin samaan huoneeseen, josta teini-ikäisenä niin kovasti kaipasi maail-malle. Samaan, jonka oli jakanut monta vuotta vanhem-man isosiskonsa kanssa. Janniina tuskin ehtisi pyörähtää tänäkään kesänä Jylhäsalmeilla, tai korkeintaan pikaisesti. Siskolla oli asunto, työ ja ystäväpiiri Turussa ja sieltä oli Jylhäsalmeille pitkä matka. Jenni laskeskeli vierailleensa Janskun luona monet kerrat useammin kuin Janniina Jylhäsalmeilla. Oli kivaa, kun Turussa oli aina yöpaikka, jos kaipasi kaupunkilomaa tai halusi risteilylle.

Mutta Janskun luo ei kannattanut tupsahtaa ilmoitta-matta, koska ensin piti ottaa huomioon Ossian. Janniinan miesystävä, jonka Jenni oli tavannut vain yhden kerran, lyhyesti. Monen mielestä komea, tyylikkäästi pukeutunut ja menestyneen miehen aura ympärillään.

Jansku oli parhaillaan kesälomalla. Lomasuunnitelmiin kuului pääasiassa Ossian. Lyhyen hetken Jenni tunsu kateu-denpistelyä ajatellessaan Janskua upeassa merenrantamö-kissä, luksustason majoituksessa, yhdessä Ossianinsa kanssa.

Mutta täällä elämä jatkuu urillaan, Jenni muistutti it-seään. Kunhan saisi elettyä ensimmäiset muutamat päivät Leppäkummussa asumista, pari rutiinivuoroa taksissa ja tavallista tuurauskeikkaa vuodeosastolla, niin hän tottuisi tähän arjen uudelleenjärjestelyyn. Muu maailma ympärillä pysyisi ennallaan, paitsi asunto ja Rasse.

3

Jenni vaipui päiväpeiton päälle, makasi jalat tikkusuorina kädet kylkien vieressä ja tuijotti entisen siskosten huoneen vaaleaa kattoa. Hän laskeskeli kattolaattoja reunasta reunan, sama määrä niitä oli kuin pari vuosikymmentä sitten. Muutamassa päivässä kotona asumiseen oli palannut jonkinlainen rutiini. Hän oli tietoisesti pitänyt itsensä kiireisenä, ottanut ylimääräisen ajatuurin, venynyt vuodeosastolla iltavuoron aamuvuoron perään, kun iltavuorolaisen pienimmäinen oli sairastunut oksennustautiin. Kotona hän oli tehnyt osuutensa keittiössä ja muutenkin osallistunut kotitöihin, niin kuin aikuisen ihmisen kuuluikin. Väliaikaisen kodin kotitöihin, kunnes hän kehitteli pysyvämmän asumisratkaisun. Kunhan vain ensin tietäisi, missä aikoi asua ja miksi.

Korkealassa ei ollut yhtään järkevän kokoista ja hintaista asuntoa vapaana, koska kesäisin seutu houkutteli asukkaita muualta. Eikä hän halunnut rynnätä maksamaan asumisesta omaisuuksia, kun edullinen vaihtoehto oli olemassa. Siis ilmainen vaihtoehto. Hän aikoi tietenkin osallistua myös ruokamenoihin, äidin vastaanhangoitteista huolimatta.

Kaikki sujui kitkattomasti, mutta kieltämättä oma rauha olisi välillä ollut paikallaan. Siihen oli ehtinyt tottua, kun

Rasse oli ollut aina monta päivää kerrallaan ajamassa rekkaa Norjaan tai jossain muualla pitkin Pohjois-Kalottia. Isä ja äiti olivat hyvin seurallisia ihmisiä ja luultavasti olettivat, että juttuseura olisi hänelle nyt hyväksi. Rauhaa ja hiljaisuutta sai vain lähtemällä kävelyille tai sulkemalla huoneen oven perässään. Isän, äidin, kotona pyörähtävien aikuisten veljien, television ja radion ja elämän äänet muistuttivat jatkuvasti, ettei hän oikeasti ollut tässä talossa yksin.

Oli sentään edes kokonaan oma huone, se oli enemmän kuin suurimmalla osalla maailman ihmisistä keskimäärin, Jenni muistutti itseään. Vastapäisellä seinällä oli Janniinan lempibändin juliste, Jennin sängyn yläpuolella maailman paras bändi teinivuosilta. Kumpikin oli nähnyt omansa viimeisenä ennen nukahtamista ja ensimmäisenä herättyään. Molemmat kai itsekseen ihmettelivät, mitä toinen lempparissaan näki, sen verran viiden vuoden ikäero teki. He olivat hiukan ulkona toistensa sukupolvikokemuksista.

Jenni kierähti kyljelleen ja veti raplattavalla nauhaketjulla ikkunan rullaverhon alas. Hän ei saisi heti unta, mutta ainakin hän lepäisi, aamuun asti. Se olisi helpompaa hämäränpimeässä kuin kesäyön valossa. Hän keskittyi kuuntelemaan ulkoa kantautuvia yölintuja ja kotitalon vaihteita rapsahduksia. Ikkunan takana kesätuuli oli yöksi lakannut humisemasta, tyyni ja lämmin kesäyö hiljeni raukeana. Jostain kauempaa kuului vieraan auton ääntä. Se ei ollut isän taksi, sen hän tunnisti kyllä, joten isä oli vielä ajossa. Joku muu myöhäinen kulkija siis, matkalla jonnekin.

Minne hän itse oli matkalla? Mitä hän tekisi elämällään? Pitäisi tehdä jonkinlainen suunnitelma ja ryhtyä toteuttamaan sitä.

Miten ihmiset tekivät sellaisia suunnitelmia? Pitäisikö

ottaa ruutupaperia, tehdä listoja ja kaavioita? Trendikkäästi unelmakarttoja ja tavoitepolkuja?

Jenni ähkäisi ja kiemurteli ohuen kesäpeiton alle. Yksin nukkuminen oli täällä erilaista. Ei ollut parisänkyä, johon levittäytyä kuin meritähti. Ei ollut vierustyynyä, johon toisen ihmisen tuoksu olisi tarttunut. Kukaan ei herättäisi häntä aamulla hellästi eikä millään muullakaan tavalla, aamuläheisyyttä odotellen.

Oliko hänellä silti oikeasti mitään valittamista? Jenni sulki silmänsä ja komensi itsensä olemaan tyytyväinen siitä, että sai olla omassa huoneessa, omassa rauhassa, oman peiton alla. Sai mennä nukkumaan melkein milloin itse halusi, saattoi lukea kirjaa häiritsemättä ketään tai olla lukematta. Levätä aamuun asti, vaikkei uni heti tulisikaan, laiskotella luvallisesti koko yön. Hän veti hitaasti ilmaa sisäänsä, antoi sen valua ulos ja odotti ajatusten sumenemista unisille poluille.

Äkkiä huoneen ovi lävähti auki. Jenni säikähti niin, että henki salpaantui, hän singahti ainakin kaksikymmentä senttiä irti patjasta.

– Moikka!

Jansku seisoj ovensuussa olallaan tyylikäs kangaslaukku, vierellään vedettävä matkalaukku ja hymyili leveästi. Ennen kuin Jenni ehti toipua ja saada henkensä kulkemaan, Janiina päästi molemmat laukut läjähtämään lattialle.

Pirteä tekohymy valahti ja isosisko purskahti lohduttoa itkuun. Äidiltä perityt kihartuvat punertavat hiukset hapsottivat hiukan sinne tänne, kalpeilla kasvoilla ei näkynyt tavanomaista kauniisti piirrettyä meikkiä.

Jenni tuijotti Janskua, hetken jo epäili nukahtaneensa outoon uneen, mutta kynnyksellä parkuva isosisko oli

hyvin todellinen. Itku kumpusi syvältä sisimmästä asti. Jenni näki äidin huolestuneet kasvat siskonsa olan takana. Äidin ilme viestitti, että ota Jansku huostaan ja auta.

Mutta eikö Janniinan pitänyt olla lomailmassa jossain päin länsirannikkoa miesystävänsä kanssa? Monta viikkoa. Sen sijaan että vollotti ovensuussa räkä poskella.

Janskun äänekkään surun täytyi siis koskea Ossiania, miesystävää, josta hän ei halunnut pahemmin puhella vanhempien kanssa. Koska Ossian oli naimisissa, koska Ossianilla oli vaimo ja lapsia.

Jenni heilautti äidille kättä, mene vaan, ja pomppasi ylös sängystä. Hän tarttui Janskua kyynärvarresta ja istutti isosiskonsa tämän omalle vanhalle sängylle. Istuutui viereen ja kiersi kädet siskon ympärille, rutisti varovasti ja antoi tämän rauhoittua. Parin pitkän minuutin kuluttua itku vaimeni niin, että Jansku hengitti lähestulkoon normaalisti.

Jenni veti matkalaukun ovensuusta sängyn viereen ja nosti Janskun olkalaukun kirjoituspöydälle. Jansku kaivoi vapisevin sormin taskustaan nenäliinaan ja niisti. Jenni istahti takaisin hänen viereensä.

– Et olekaan lomareissulla? Jenni kysyi varovasti.

Jansku haukkasi syvään henkeä ja Jenni luuli, että itku-kaivon tyhjennys alkaisi uudelleen. Mutta Jansku antoi ilman huokua hitaasti ulos kuin tyhjenevästä säkistä, tuijotti kesäsukkiensa kärkiä ja selvitti kurkkuaan.

– Meidän piti olla yhdessä siellä lomakylässä, hän huokaisi lopulta. – Ei mikään leirintäalue, vaan sellaisia ihania boutique-tyyppisesti sisustettuja pieniä bungaloweja. Ollaan oltu siellä ennenkin, mutta talvella. Ossian hoiti kaikki, minun piti vain tulla paikalle.

Boutique ja bungalow, Jenni ajatteli, kuulosti aivan

Janniinan maailmalta.

– Eikö Ossian tullut?

– Tuli. Tai siis meni sinne jo pari päivää aikaisemmin. Ja minä menin perässä. Kun mun loma alkoi.

Jansku vaikenä, aivan kuin yrittäisi itsekin ymmärtää, mitä oli tapahtunut.

– Mutta?

– Se oli niin ihana loma-asunto, Jansku selitti kiihkeästi. – Laiturille pääsi suoraan kuistilta, oma pihapalju ja kaikkea. Ihana värimaailma, niin täydellinen paikka.

– Mutta? Jenni huomasi toistavansa itseään.

– Ossian ei ollutkaan siellä odottamassa. Vaikka oli edellisenä päivänä laittanut pari kuvaa, tyyliin tältä laiturilta kohta uidaan ja tästä mennään kuoharin kanssa paljuun. Laitoin sitten viestiä, että huhuu, missäs oot piilossa. Se vastasi, että on tulossa reilun tunnin kuluttua.

– Mutta ei tullut?

– Tuli. Ja sitten selvisi, minkälaisen huippuloman se oli meille järjestänyt.

Jansku vaikenä ja tuijotti matkalaukkuaan niin kuin ei käsittäisi, miksi se oli siinä.

– No?

Jansku eteni niin pienissä pätkissä, että Jenni alkoi jo tuskastua. Mikä siinä luksuslomakeitaassa oli ollut niin kamalaa? Pitikö yöpyä kerrossängyissä, onkia itse ruokansa vai osallistua karaokemaratoniiin?

– Ossianin perhe oli reilun kilsan päässä toisessa mökissä, Janniina puuskahti. – Ja Ossian myös. Sillä oli sellainen kuningasajatus, että se lomaili yhtä aikaa niiden kanssa ja minun kanssa. Kävisi loman kunniaksi sieltä niiden mökiltä joka päivä pitkällä lenkillä, siis mun luona. Lähtisi illalla

veneellä uistelemaan, siis mun luo, ja olisi välillä koko yön kalassa. Kaikki tyytyväisiä, hieno homma.

– Ja herra saa noukkia rusinat pullasta, Jenni ällistyi.

– Kaikista tarjolla olevista pullista.

Janskun ilme myrtyi, eikä hän sanonut mitään. Pullavertaus ei ilmeisesti ollut mieluinen. Vaikka totta olikin.

– Ja sinä et tiennyt tuosta, tuota noin, järjestelystä etukäteen mitään? Jenni varmisti.

– En! Mitään ei puhunut. Jos olisi puhunut, niin en taatusti olisi suostunut! Luulin, että ollaan ihan vaan kahdestaan. Idioottimaista touhua!

Niin oli Jenninkin mielestä, sitä ei tarvinnut sanoa ääneen. Saatanan idiootti se Ossian! Hän puristi Janskua taas kevyesti itseään vasten.

– Mä en tiennyt, mitä mä olisin voinut tehdä, kun en voinut sinnekään jäädä, Janku kuiskasi. – Enkä halunnut mennä yksin takaisin kotiin Turkuun märehcimään. Niin ajoin sitten suoraan tänne.

– Teit just oikein! Hyvä, ettet jäänyt.

Jenni tunsu, kuinka Janskun hartiat alkoivat taas värähellä. Pettymys ja suuttumus olivat nousemassa itkuna pintaan. Ne oli jossain vaiheessa otettava vastaan, mutta pahaan oloon oli olemassa tehokasta lievittävää ensiapua.

– Oletko sinä edes syönyt tänään mitään?

– Minäkö? En. Missä välissä? Meidän piti tehdä lounasta yhdessä. Siellä saatanan lomakolossa.

– Sepä sattui sopivasti, Jenni nousi seisomaan ja veti Janskun mukanaan. – Iskä savusti päivällä muikkuja, Kala-Sepe toi, ja äiti varmasti siellä vääntää jo voileipää ja keittää teetä.

Janku antoi Jennin vetää itsensä kohti keittiötä. Sellainen nopea kivunlievitys kelpasi aina.